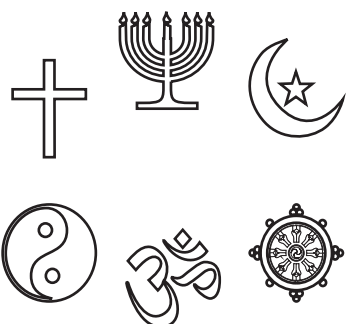

CERIMÒNIA INTERRELIGIOSA I INTERCONVICCIONAL

CERIMÒNIA INTERRELIGIOSA I INTERCONVICCIONAL

Esquema de la celebració

L'ordre següent és orientatiu, no suposa cap prioritat i pot ser alterat en funció dels desitjos, necessitats i possibilitats de la família i amics del difunt.

1. Salutació inicial

2. Espai de la Paraula

- 2.1. Lectura d'una tradició abrahàmica
- 2.2. Lectura d'una tradició índica
- 2.3. Lectura d'altres tradicions espirituals
- 2.4. Lectura de conviccions no religioses

3. Espai simbòlic estètic

Les cerimònies interreligioses o interconviccionals poden ser de diferents maneres. Són unes celebracions recents i, en la pràctica i en la majoria dels casos, són pròpiament celebracions multireligioses o multiconviccionals llevat que siguin el fruit del diàleg, acord o consens de diverses persones de diferents tradicions, creences o conviccions.

Es tracta majoritàriament de cerimònies que combinen el silenci, la paraula i l'experiència estètica, habitualment poètica i/o musical. No obstant això, aquestes cerimònies poden ser lliurement creatives i innovadores, sempre que respectin els límits que estableix el bon gust i el respecte a la sensibilitat estètica i espiritual de la majoria dels ciutadans. En cap cas s'ha de permetre cap ofensa, menyspreu o discriminació de cap tipus de creença o convicció.

Quan s'hi fa alguna pregària no vol dir que els qui la fan s'adrecin necessàriament al mateix Déu, Divinitat o Realitat Absoluta, ni suposa una adhesió a un sistema particular de creences. En aquest sentit, aquest tipus de celebració apareix com conscientment indefinida. La seva pretensió principal és simplement acompanyar amb dignitat el difunt i la seva família i amistats en l'últim viatge d'un ésser estimat.

És oportú que aquesta cerimònia sigui conduïda per alguna persona que en marqui el ritme i que romangui sempre en un discret segon pla.

El model que presentem és simplement un exemple.

Creences bàsiques sobre la mort i el més enllà

Les pròpies d'alguna o de diverses de les creences o conviccions existents o del qui no en té o no necessita tenir-ne cap en particular.

Salutació inicial

Algun familiar, amic o líder espiritual pren la paraula per donar la benvinguda als assistents, informar del sentit i de l'esquema de la celebració i, si es considera oportú, comunicar algun missatge o missatges de la família. Si s'utilitza un llenguatge clarament religiós s'ha de procurar que sigui inclusiu. Així, per exemple, es pot parlar de Realitat Última o Absolut en lloc de Déu, ja que només algunes tradicions religioses són teistes. Les tradicions teistes no se solen molestar si s'utilitza un llenguatge filosòfic més genèric.

Pot donar-se la presència real o simbòlica del difunt – a través d'alguna foto o objecte identificatiu, situats en un lloc visible i destacat.

Aquest espai pot anar precedit per alguna breu anotació musical

Espai de la Paraula

El temps dedicat a les lectures de les tradicions espirituals de les diverses creences i conviccions no ha de ser gaire extens. No és necessari que es llegeixin lectures de moltes tradicions, sinó que és aconsellable una selecció en funció de les preferències i sensibilitats reconegudes del difunt o dels seus familiars.

És preferible que les lectures les facin persones diferents i, si és possible, amb veu clara, habituades a parlar en públic i de divers gènere.

És recomanable que els assistents disposin del text escrit, bé mitjançant un fullet o bé mitjançant la projecció del text en una pantalla.

Cadascuna de les lectures pot ser introduïda amb antelació, però no és imprescindible.

Si es fan comentaris de les lectures, ha de fer amb posterioritat, breument i per persones autoritzades per la família.

La identificació i selecció de les lectures es pot fer personalment consultant els textos dels altres capítols o fitxes o bé utilitzant els exemples orientatius que presentem a continuació.

Lectura d'una tradició abrahàmica

*"El Senyor és el meu pastor:
no em manca res.
Em fa descansar en prats deliciosos,
em mena al repòs vora l'aigua,
i allí em retorna.
Em guia per camins segurs,
per amor del seu nom;
ni que passi per la vall tenebrosa,
no tinc por de cap mal.
Tu, Senyor, ets vora meu:
la teva vara i el teu bastó
em donen confiança.
Davant meu pares taula tu mateix*

enfront dels enemics;
m'has ungit el cap amb perfums,
omples a vessar la meva copa.
Ben cert, tota la vida m'acompanyen
la teva bondat i el teu amor.
I viuré anys i més anys
a la casa del Senyor."

Salm 23

Lectura d'una tradició índica

"Condueix-nos de la ignorància a la Veritat
Condueix-nos de la foscor a la Llum
Condueix-nos de la mort a la Immortalitat
Om, Pau, Pau, Pau"

Brihadaranyaka Upanishad, 1, 3, 28

Lectura d'altres tradicions espirituals

"Jo ja no veig més la mort; només veig el meu Senyor, el Déu. Estic lliure d'afliccions, i habito en una Pau Permanent. Els meus enemics s'han tornat els meus amics, i els malfactors s'han tornat per a mi piadosos en el cor. I ara trobo Pau i Èxtasi arreu. Tant com conec el meu Senyor, així mateix conec el que és la Pau. Milions d'afliccions que van infestar el meu cos es van convertir en Èxtasi mateix, que ve del trànsit de l'Equilibri. Aquell que coneix el seu Ser, veu el Senyor prevalent en tot; no el toca cap aflicció ni maldat. La meva ment ha retornat a la seva puresa original, però només ho vaig saber quan vaig morir per a mi mateix. Diu Kabir, aquesta, en realitat, és la forma de submergir-se en l'Èxtasi, que hom deixi de tenir por i deixi de provocar-ne a d'altres."

Guru Grant Sahib p. 327/422

Lectura de conviccions no religioses

"Aquí deixaràs un company, allí n'enterraràs un altre, més enllà en tindràs temença; per entremig d'aquests ensopecs, has de recórrer aquest camí escabros..."

Lucio Anneo Sèneca (fragments de Cartes a Lucilio)

(Lletres a Lucili, volum IV. Fundació Bernat Metge. Barcelona, 1931. Text revisat i traducció del Dr. Carles Cardó. Fragment Lletra CVII, pàg. 46)

"Cada dia morim; cada dia se'ns minva una part de la vida, i fins quan creixem, la vida ens decreix. Perdrem la infància, després la minyonia, després la joventut. Fins al dia d'ahir, tot el temps passat és mort i aquest mateix dia d'avui, ens el partim amb la mort. Així com no és la darrera gota la que estronca el rellotge d'aigua, sinó totes les que havien rajat abans, així aquella darrera hora en què deixem d'ésser no és sola a produir la mort, sinó a consumir-la;..."

Id. Fragment Lletra XXIV, pàg. 64

"La mort és un son tranquil i sense perill. Amb ella s'acaba la felicitat, però també per ells'allunya la calamitat. Viu prou; i, realitzat, espera la mort."

(Traducció lliure)

Altres textos possibles

"Els nostres savis digueren: "Així com les seves cares no són iguals, tampoc ho són les seves idees". Cada home és "un" en nombre, però també és "únic". És diferent dels altres, hi ha en ell alguna cosa especial, pròpia, original. Alguna cosa que no hi és en els altres de la mateixa manera. Aquesta unitat, aquesta especificitat que li és pròpia, el fet que cada home és ell mateix i, per tant, diferent de tots els altres homes, és el reflex del diví que hi ha en l'home. Per què fem el dol? Per allò que "vam perdre i no oblidem", per alguna cosa que s'ha perdut i que és impossible de recuperar. Aquesta actitud resulta clara quan es tracta de la mort d'un gran líder, d'un geni sorprenent, d'un ésser extremadament caritatiu. És difícil llavors omplir el buit que ells deixen amb la seva partida. Però la noció de dol s'aplica a tots els homes, i no només a aquests individus selectes. Observem dol pel líder i per l'home del poble, pel savi i l'ignorant, pel misericordiós i per aquell que s'aprofita del seu proïsme. Així ho hem après: "El que es troba al costat d'un mort en el moment en què l'ànima abandona el cos, ha d'esquinçar les seves robes. A què s'assembla això? A un llibre de la Torà que es crema...". D'això se'n dedueix que és impossible substituir un home, qualsevol home que ha mort. No diem llavors: "Se n'ha anat un sabater — en vindrà un altre al seu lloc, vindrà un altre empleat en lloc del que se'n va anar; un altre venedor substituirà al que ha marxat.... Perquè un home — qualsevol home — no té preu, no és "un" que es pot substituir per un altre, sinó "l'únic", l'amo d'allò especial i propi que cap altre home no posseeix..."

*"L'home únic", Rabi Yosef D. Soloveitchik Z"L*¹

"Quan Jesús arribà, va trobar que Llätzer ja era al sepulcre des de feia quatre dies. Betània és a prop de Jerusalem, cosa de tres quilòmetres, i molts dels jueus havien vingut a donar el condol a Marta i Maria per la mort del seu germà. Quan Marta va saber que Jesús arribava, sortí a rebre'l. Maria es quedà a casa. Marta digué a Jesús:--Senyor, si haguessis estat aquí, no s'hauria mort, el meu germà. Però, fins i tot ara, jo sé que Déu et concedirà tot el que li demanis. Jesús li diu: -El teu germà ressuscitarà. Marta li respon: -Ja sé que ressuscitarà en el moment de la resurrecció, el darrer dia. Li diu Jesús: -Jo sóc la resurrecció i la vida. Qui creu en mi, encara que mori, viurà; i tot aquell qui viu i creu en mi, no morirà mai més. ¿Ho creus, això? Ella li respon: -Sí, Senyor: jo crec que tu ets el Messies, el Fill de Déu, el qui havia de venir al món."

Evangelí de Joan 11,17-27

"A tot humà li hem posat al coll el seu destí, com és escrit en les entranyes d'un ocell. El dia de la resurrecció, farem sortir una escriptura, que ell trobarà desenrotllada, oberta."Llegeix del llibre la teva part. Avui veuràs, tu sols, el teu compte". El qui segueix el bon camí, ho fa, és cert, pel seu profit. El qui camina extraviat, ell s'extravia, contra ell mateix. No portarà ningú la càrrega d'altres persones!"

Alcorà 17, 14-15

"De la mateixa manera que els rius, dissortent, es dissolen en l'oceà i perden la seva individualitat, així el savi, alliberat de la individualitat, se submergeix en el diví Esperit universal, el més alt d'allò més alt."

Mundaka Upanishad, 3, 2, 8

¹ Acrònim de "Zijronó LiBerajá" ("de beneït record", en hebreu) que s'utilitza per referir-se a una persona jueva quan ha mort.

"La forma és buit, el buit és forma; la forma no difereix del buit el buit no difereix de la forma; el que sigui forma, és buit; el que sigui buit és forma. Així també són les sensacions, percepcions, impulsos i la consciència. Tots els fenòmens són buits. No són produïts o aniquilats, ni impurs ni immaculats, ni incomplets ni enters. Així Shariputra, en el buit no hi ha forma, ni sensacions, ni percepcions, ni impulsos, ni consciència; no hi ha ull, orella, nas, llengua, cos ni ment; no hi ha formes, sons, olors, sabors, tactes, ni objectes mentals; no hi ha consciència dels sentits. No hi ha ignorància ni extinció de la ignorància. Ni hi ha tot allò que procedeix de la ignorància; ni vellesa, ni mort, ni extinció de la vellesa i la mort. No hi ha sofriment, ni la seva causa, ni el seu cessament, ni sendera d'alliberament. No hi ha coneixement, ni assoliments, ni n'hi ha la manca. Així Shariputra, el Bodhisattva, lliure de l'aferrament, recolza en el Budisme o Buda Dharma perfecció de la saviesa, i viu sense vels mentals. Així s'allibera de la por i de les seves causes i aconsegueix el Nirvana."

Sutra del cor (fragment)

"(...) No t'angoixis, ni et deixis anar, ni sospiris, ni et queixis, ni ploris; ja que l'agitació i el dol afecten profundament la seva ànima en el domini diví. Aquest estimat fill teu es dirigeix a tu des del món ocult: 'Oh mare bondadosa, no et lamentis, (...) i no t'afligeixis; jo no sóc dels que s'han perdut, ni he estat aniquilat, ni destruït. M'he despulat de la forma mortal i he hissat la meua ensenya en aquest món espiritual. A continuació d'aquesta separació hi ha la companyia imperible. Tu em trobaràs en el cel del Senyor, immers en un oceà de llum'."

'Abdu'l-Bahá

"Néixer no és un principi; morir no és un final. Hi ha existència sense límits; hi ha continuïtat sense un punt inicial. L'existència sense límits és l'espai. La continuïtat sense un punt inicial és el temps. Hi ha naixement, hi ha mort, hi ha sortida, hi ha entrada. Allò a través del que hom entra i surt sense veure'n la forma, això és la Porta de Déu."

Chuang Tzu, 23

Espai simbólicoestètic

Una celebració multiconviccional o interconviccional ha de procurar ser austera i sòbria en l'ús de símbols i de rituals. L'escenari òptim és no usar símbols ni rituals de cap tipus o, com a molt, fer servir simplement símbols relacionats amb els elements naturals bàsics comuns i rituals simples, breus i inequívocs.

El silenci i els exercicis i pràctiques que el faciliten són òptims i solen generar el consens més ampli i inclusiu. El silenci es pot practicar després de les lectures i de les peces musicals. La seva durada pot ser més àmplia si es redueixen els temps de lectura, el nombre de parlaments i la gestualitat simbòlica i ritual. No obstant això, si els familiars així ho acorden també es pot escoltar o interpretar música d'una o de diverses tradicions religioses o espirituals amb o sense instruments.

En el cas de la interpretació de cants per part d'algun solista o cor, és aconsellable no sol·licitar l'acompanyament del cant a la resta de l'assemblea reunida per respecte als membres d'altres creences o conviccions. Si, malgrat tot, es decidís convidar a participar en la celebració a través del cant comú, s'hauria de fer amb molta delicadesa i deixant sempre clar el respecte a les creences i conviccions pròpies de cadascun dels assistents que podrien arribar a sentir-se incòmodes i considerar la invitació a cantar plegats com una incitació a una adhesió pública contrària a la seva consciència.

No és gens recomanable l'ús passiu, en la decoració ambiental, o actiu, durant la celebració, de símbols religiosos particulars, llevat que sigui acordat prèviament per familiars i amics i que es garanteixi el respecte a la sensibilitat del difunt.

Vocabulari bàsic

Interconviccional

Caràcter propi d'esdeveniments, accions, iniciatives o organitzacions que implica alguna forma de relacions i diàleg entre creences religioses o espirituals i conviccions no religioses, siguin atees, agnòstiques, escèptiques o indiferents.

Interreligió

Caràcter propi d'esdeveniments, accions, iniciatives o organitzacions que implica alguna forma de relacions i diàleg entre creences religioses i/o espirituals.

Multireligió

Caràcter propi d'esdeveniments, accions, iniciatives o organitzacions que inclouen diverses creences religioses i/o espirituals.

Aquesta fitxa forma part del manual *Duellum: no tan sols. Guia sobre celebracions funeràries de creences i conviccions*. Per a més informació, pot consultar el manual a:

Direcció General d'Afers Religiosos: www.gencat.cat/afersreligiosos

Grup Mémora: www.memora.es/

Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós: www.audir.org